

59 הפודה התכוין לפדותו לשום עקב – כדי להשתעבד בו, ושתעבד
60 ולא יצא לחירות. ואם הפודה התכוין לפדותו לשום בן חורין – כדי
61 שיצא לחירות, לא ושתעבד בו, אלא יצא לחירות. רבן שמעון בן
62 גמליאל אומר, בין כך ובין כך – בין אם נפדה לשם עבדות ובין אם
63 נפדה לשם חירות, ושתעבד לרבו הראשון.

נמרא

64 שואלת הגמרא במאי עסקינן – באיזה אופן מדברת המשנה,
65 אילימא לפני יאוש – אם נאמר שבזמן הפדיון רבו הראשון של
66 העבד עדיין לא התיימש ממנו. אם פדו את העבד לשום בן חורין,
67 אמאי לא ושתעבד, הלא הוא שייך לרבו הראשון. אלא צריך לומר
68 שמדובר לאחור יאוש – שרבו הראשון כבר התיימש ממנו. ואם כן
69 קשה, אם פדוהו לשום עקב, אמאי ושתעבד – למה ישתעבד לרבו
70 הראשון, עליו לצאת לחירות, כיון שזכה בעצמו. אמר אביי, לעולם
71 לפני יאוש – באמת מדובר שרבו הראשון לא התיימש, ולשום עקב
72 – ואם פדו אותו לשם עבדות, ושתעבד לרבו ראשון, כיון שלא
73 התיימש ממנו, ואף אם השני פדאו כדי להשתעבד בו, הרי יודע
74 שרבו הראשון עדיין לא התיימש וזה גול. אבל אם פדו אותו לשום
75 בן חורין לא ושתעבד, לא לרבו הראשון שממנו הוא נשבה, ולא
76 לרבו השני שפדה אותו. והטעם שלרבו השני לא ישתעבד, דהא
77 לשום בן חורין פרכיה – שהרי פדה אותו כדי להוציאו לחירות.
78 ולרבו הראשון נמי לא ישתעבד, אף שעדיין לא התיימש ממנו,
79 משום שחכמים חששו דילמא ממונע ולא פרכי – שאנשים ימנעו
80 מלפדות עבד כנעני, כיון שגם אם יפדוהו כדי שיצא לחירות הוא
81 חוזר להשתעבד לרבו. ורבן שמעון בן גמליאל חולק על תנא קמא
82 ואומר, שבין כך ובין כך ושתעבד לרבו הראשון. קסבר רבן שמעון
83 בן גמליאל, שכשם שמצוה לפדות את בני חורין – העבדים שיצאו
84 לחירות, כך מצוה לפדות את העקבים – אף שנשארים עבדים, ואין
85 חשש שאנשים ימנעו מלפדותם.
86 רבא אמר, יש לברא את המשנה באופן אחר, לעולם לאחור יאוש –
87 באמת מדובר שרבו הראשון התיימש, ואם פדו אותו לשום עקב,
88 ושתעבד לרבו שני שפדאו. ואם פדו אותו לשום בן חורין, לא
89 ושתעבד לא לרבו הראשון שממנו הוא נשבה, ולא לרבו השני
90 שפדאו. לרבו השני לא ישתעבד, דהא לשום בן חורין פרכיה –
91 שהרי פדאו כדי להוציאו לחירות, ולרבו הראשון נמי לא ישתעבד,
92 דהא לאחור יאוש הוה – שהרי כבר התיימש ממנו. ורבן שמעון בן
93 גמליאל חולק על תנא קמא ואומר, שבין כך ובין כך ושתעבד לרבו
94 הראשון, ובפרכיה – וכפי שביאר חזקיה. דאמר חזקיה, מפני מה
95 אמרו בין כך ובין כך ושתעבד לרבו ראשון, כדי שלא יהא כל אחר
96 ואחר מהעבדים הנכנעים, הולך ומפיל עצמו לגייסות – עושה
97 תחבולות כדי ליפול בשבי, ויפדו אותו ישראלים כדי להוציאו
98 לחירות, ומפיקע עצמו מיד רבו.

99 מיתבי – הקשו על רבא מברייטא. אמר להן רבן שמעון בן גמליאל
100 לחכמים, בשם שמעון לפדות את בני חורין כך מצוה לפדות את
101 העקבים. בשלמא – זה מובן לדעת אביי דאמר שהמחלוקת היא
102 לפני יאוש, וחכמים סוברים שאם פדאוהו לשם בן חורין יצא
103 לחירות, כיון שיש חשש שאנשים ימנעו מלפדות עבדים, היינו
104 דקאמרי בשם – מובנת תשובתו של רבן שמעון בן גמליאל, שאין
105 לחשוש לכך כיון שגם זו מצוה. אלא לרבא דאמר שמחלוקת
106 התנאים לאחור יאוש של רבו הראשון, ורבן שמעון בן גמליאל
107 סובר שגם אם פדאוהו לחירות, יחזור לרבו ראשון כדי שלא יפיל
108 עצמו לגייסות, האי בשם – מהי תשובתו של רבן שמעון בן
109 גמליאל, שיש מצוה לפדות עבדים, הלא הטעם של רבן שמעון בן
110 גמליאל משום דחזקיה הוא. מתרצת הגמרא, אמר לה רבא – רבא
111 יענה לך, רבן שמעון בן גמליאל לא הוה ידע מאי קאמרי דרבן – לא
112 ידע באיזה אופן דיברו חכמים. והכי קאמר להו לחכמים, אי לפני
113 יאוש קאמרי – דיברתם באופן שרבו הראשון עדיין לא
114 התיימש, ואתם חוששים שמא אנשים ימנעו מלפדות את
115 העבדים, היינו בשם – זו תשובתי, שכשם שמצוה לפדות את בני

1 לוח המפורז חוב להקבירו בשביעית – בסוף השנה לאחר שהחוב
2 נשמת, צריך המלוה שיאמר לו ללוה משמט אני את החוב ואינך
3 חייב לי. ואם אמר לו הלוה, אף על פי כן אני רוצה להחזיר,
4 המלוה יקבל הימנו את הכסף, שנאמר (דברים טו א) וזה דבר השמטה,
5 ודורשים שצריך המלוה לדבר ולומר 'משמט אני', ודי בכך.
6 אמר רבה, ותלי ליה עד דאמר הוי – אם הלוה אינו רוצה לפרוע,
7 רשאי המלוה לתלותו על עץ, כלומר לכופו עד שיאמר לו אף על
8 פי כן אפרע. איתנייה אביי לרבה, נאמר מברייטא, לוח שחזר ואמר
9 אף על פי כן, פשהוא נותן לו – למלוה את הכסף, אל יאמר לו
10 בפרעון חובי אני נותן לך כסף זה, אלא יאמר לו הלוה מעות אלו
11 שלי הן ובמתנה אני נותן לך. וקשה, איך יאמר הלוה מתוך כפייה
12 שהוא נותן מתנה. הרי אי אפשר לכוף אדם לתת מתנה. אמר ריה
13 רבה, תלי ליה נמי עד דאמר הוי – גם על זה יכול המלוה לכפותו
14 עד שיאמר כך.

15 אמר רב מרתא דהוא אבא בר מנימי, הוה מסיק ביה רבה וזוי –
16 רבה היה נושה בו מעות. איתנייהו גיחליה – הביא אבא בר מרתא
17 את הכסף לרבה בשביעית – אחרי השנה השביעית. אמר ליה רבה,
18 משמט אני שקלינהו – לקח אבא בר מרתא את הכסף ואול –
19 והלך. אהא אביי – בא אביי לרבה ואשכחיה דהוה עציב – ומצאו
20 כשהוא עצוב. אמר ליה אביי, אמאי עציב מר – מדוע רבי עצוב.
21 אמר ליה רבה, הוה הוה מעשה – כך היה המעשה עם אבא בר
22 מרתא. אול – הלך אביי לגיבה – לאבא בר מרתא, אמר ליה אביי,
23 אקמט ליה וזוי לך – האם הבאת את הכסף לרבה. אמר ליה אבא
24 בר מרתא אין – כן. אמר ליה אביי, ומאי אמר לך, אמר ליה אבא
25 בר מרתא, רבה אמר לי משמט אני. אמר ליה אביי, ואמרת ליה –
26 האם אמרת לו אף על פי כן אני רוצה להחזיר את החוב, אמר ליה
27 לא. אמר ליה אביי, ואי אמרת ליה – דע לך שאם היית אומר לו
28 אף על פי כן, הוה שקלינהו מינך – היה רבה לוקח ממך את הכסף,
29 השתא מיהת – לפחות כשכיוו לך אליו ואמטינהו גיחליה – ותביא
30 לרבה את הכסף, ואימא ליה – ותאמר לו אף על פי כן, אול – הלך
31 אבא בר מרתא אמטינהו גיחליה – הביא לרבה את הכסף, ואמר
32 ליה אף על פי כן, שקלינהו מיני – לקח ממנו רבה את הכסף. אמר
33 רבה, לא הוה ביה דעתא כהאי צורכא מרנן מעיקרא – לא היה בו
34 דעת בתלמיד חכם זה מקודם, שהיה עליו לומר כך מיד.

35 הגמרא מבארת דין פרוחבול שאבד: אמר רב יהודה אמר רב נחמן,
36 נאמן אדם לומר פרוחבול הוה כדרי ואבד מפני, ועל הלוה לפרוע
37 את החוב אף לאחר השביעית. שואלת הגמרא מאי מעמא,
38 מבארת הגמרא, בין דתקינן רבנן פרוחבול, והמלוה יכול לקלות
39 לכתוב פרוחבול ולגבות את ההלוואה בהיתר, לא שביק היתרא –
40 לא מניח אדם מאכל של היתר שנמצא לפניו, ואכיל איסורא –
41 ואוכל מאכל איסור. ואין לחושדו שלא כתב פרוחבול, ומשקר
42 שהיה לו ואבד. מספרת הגמרא, כי אתו – כשהיו לוח ומלוה באים
43 לקמיה רב – לפני רב, והלוה תבע לראות את הפרווחבול, אמר ליה
44 היה רב אומר למלוה, מידי פרוחבול הוה לך ואבד – האם היה
45 לך פרוחבול ואבד. ומותר לדין לעשות כך ולטייע לבעלי הדין
46 בטענותיהם, מפני שגנון זה 'פתח פיהו לאלם' (משלי לא ח) הוא –
47 כשרואה הדיין שאחד מבעלי הדין אינו יודע דין פלוני שהוא
48 לטובתו, מותר להודיעו על כך.

49 מקשה הגמרא על רב נחמן, תנן במסכת כתובות (סב), וכן בעל חוב
50 – מלוה שמוציא שטר חוב ואין עמו פרוחבול, וטוען פרוחבול היה
51 לו ואבד, הרי אלו לא יפרעו – אין הלוה פורע עד שיוכיח המלוה
52 שהיה לו פרוחבול, ואיך אמר רב נחמן שהמלוה נאמן. מתרצת
53 הגמרא, תנאי היא – נחלקו תנאים בכך ורב נחמן פסק לקולא
54 בחכמים. דתניא מברייטא, מלוה המוציא שטר חוב לגבות
55 מהלוה, צריך שיהא עמו פרוחבול, וחכמים אומרים אינו צריך,
56 ונאמן לומר שהיה לו ואבד.

משנה

58 עקב כנעני של ישראל שנשפה, ופדאוהו ישראלים אחרים, אם